

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2782/2020
02.09.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Гордане Комненић, Јасминке Станојевић, Божидара Вујичића и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Драгиша Вукашиновић, адвокат из ..., против тужене „Директне Банке“ АД Крагујевац, коју заступа Невена Веселиновић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Вишег суда у Панчеву Гж 1988/19 од 28.01.2020. године, на седници већа одржаној 02.09.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Вишег суда у Панчеву Гж 1988/19 од 28.01.2020. године, као о изузетно дозвољеној.

УКИДАЈУ СЕ пресуде Вишег суда у Панчеву Гж 1988/19 од 28.01.2020. године и Основног суда у Панчеву П 392/2019 од 02.07.2019. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П 392/2019 од 02.07.2019. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се утврди да су апсолутно ништаве и да не производе правно дејство одредбе члана 1. тачка 1. 8. алинеја „а“ Уговора о динарском кредиту за рефинансирање број ... закљученог дана 07.07.2016. године између тужиле и „Ригаеус Банка“ ад Београд, коју је купила тужена банка „Директна Банка“ АД Крагујевац у којој је одређено да на терет корисника кредита пада једнократна накнада за пуштање кредита у течај од 2% од износа пуштеног кредита у динарима те да се обавезе тужена банка по основу стицања без основа да тужилци плати износ од 6.000,00 динара, са законском затезном каматом од 07.07.2016. до исплате. Ставом другим изреке обавезана је тужилца да туженој накнади трошкове поступка у износу од 18.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Вишег суда у Панчеву Гж 1988/19 од 28.01.2020. године ставом првим изреке жалба тужиле одбијена је као неоснована и првостепена пресуда је потврђена. Ставом другим изреке одбијен је као неоснован захтев тужиле за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужила је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, с тим што је предложила да се о ревизији одлучује као о изузетно дозвољеној на основу члана 404. ЗПП, ради уједначавања судске праксе.

Врховни касациони суд налази да су у конкретном случају испуњени услови за одлучивање о ревизији тужиле прописани чланом 404. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 55/14 и 87/18) имајући у виду да тужила уз ревизију указује на другачије одлуке апелационих судова и виших судова као и на другачији правни став заузет у нижестепеним одлукама од правног става Грађанског одељења Врховног касационог суда по овом питању, због чега постоји различито поступање судова о истој правној ствари, што указује на потребу одлучивања о ревизији као изузетно дозвољеној ради уједначавања судске праксе због чега је и одлучено као у ставу првом изреке.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП, а пазећи по службеној дужности на битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП и на правилну примену материјалног права, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужиле основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је као корисник кредита са правним претходником тужене као даваоцем кредита дана 07.07.2016. године закључила уговор о динарском кредиту за рефинансирање у износу од 300.000,00 динара са роком отплате од 36 месеци, којом је прописао да ефективна каматна стопа износи 12,65% годишње те да укупан износ који корисник по основу уговора треба да плати а израчунат на дан закључења уговора износи 359.616,62 динара, као и да је обрачун овог износа ефективне каматне стопе урачунат и износ од 6.000,00 динара као једнократна накнада за пуштање кредита у течај 2% од износа пуштеног кредита у динарима што је корисник кредита између осталог обавезан да плати банци. У обавезним елементима уговора, као и плану отплате кредита који садржи прецизиран табеларни приказ свих битних елемената наведена је и једнократна накнада за пуштање кредита у течај као и да иста улази у ефективну каматну стопу и када доспева за наплату, а која сва писмена је тужена потписала. На име провизије за обраду захтева предметног Уговора на име накнаде обраде трошкове кредита дана 07.07.2016. године са рачуна тужиле наплаћен износ од укупно 6.000,00 динара.

По налажењу нижестепених судова одредба члана која је регулисала једнократну накнаду за пуштање кредита у течај 2% од износа пуштеног кредита није ништава с обзиром да је у складу са позитивним законским прописима који се односе на закључење уговора банке као и са начелима облигационог права, јер је у приказу обавезних елемената уговора и у плану отплате кредита накнада приказана у фиксној форми на недвосмислен, јасан и одређен начин, са чијом висином је и датумом доспећа се тужила као корисник кредита приликом закључења уговора и у предуговорној фази била упозната па није могла бити доведена у заблуду у погледу постојања и износа наведене уговорене обавезе.

Врховни касациони суд налази да се основано ревизијом тужиље указује да је због погрешне примене материјалног права чињенично стање остало непотпуно утврђено, због чега је Врховни касациони суд укинуо обе нижестепене пресуде.

По оцени овога суда, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга па одредба уговора о кредиту којом се корисник кредита обавезује да банци плати трошкове кредита није ништава, али под условом да је понуда банке садржала јасне и недвосмислене податке о трошковима кредита.

Наиме, сагласно члану 4. став 1. тачка 2. Закона о банкама трошкови обраде кредита и пуштања кредита у течај, као и други трошкови које банка обрачунава кориснику приликом одобравања кредита или који су познати на дан обрачуна и које банка обрачунава кориснику у току реализације уговора о кредиту, могу бити исказани у процентуалном износу и наплаћују се само кроз обрачун ефективне каматне стопе. С тим у вези трошкови кредита који не улазе у обрачун ефективне каматне стопе могу бити посебно уговорени. Дакле, законом није искључено право банке на наплату трошкова и накнада банкарских услуга по основу кредитних послова, па одредба уговора о кредиту којом се корисник кредита обавезује да банци плати трошкове кредита у принципу није противна принудним прописима и као таква ништава у смислу члана 103. став 1. Закона о облигационим односима.

Међутим, иако уговарање обавезе да једна уговорна страна сноси трошкове друге уговорне стране није противно члану 1065. ЗОО, такво уговарање не може да се посматра независно од општих начела ЗОО имајући у виду да је банка финансијски стручна и доминантна уговорна страна. Начело аутономије воље из члана 10. Закона претпоставља да би у таквој ситуацији клијент банке имао слободу уговорања само уколико зна врсту и висину трошкова банке за које се обавезао да ће их он сносити. Начело равноправности странака из члана 11. Закона, подразумева да је у том случају кориснику кредита дата могућност да се упозна са врстом и ценом трошкова банке које су уговором на њега преваљују и да процени да ли су ти трошкови заиста учињени, или ће бити учињени, да ли је њихова цена одговарајућа, или се произвољно наплаћују, док начело савесности и поштења из члана 12. истог Закона, захтева да уговарање обавезе плаћања трошкова банке, треба да садржи спецификацију трошкова и њихове висине, да би се избегла могућност злоупотребе у реализацији ове уговорне обавезе, односно могућност да банка наплати више пута исти трошак, односно да наплати и трошкове које је уопште није имала, као и да предмет такве обавезе учини одређеним сходно члану 46. Закона.

С тим у вези, а како банка има право само на стварне трошкове, дужна је да у понуди податке о тим трошковима наведе тако да клијент ниједног тренутка не буде у заблуди о којим трошковима је реч.

Полазећи од наведеног Врховни касациони суд налази да због погрешне примене материјалног права чињенично стање на коме су засноване побијане одлуке остало непотпуно утврђено, јер није разјашњена структура трошкова посебно уговорене и наплаћене једнократне накнаде за пуштање кредита у течај исказане у фиксном износу, те зависно од тога и да ли је такво уговарање у конкретном противно општим начела Закона

о облигационим односима, због чега су обе нижестепене пресуде укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

У поновном поступку првостепени суд ће полазећи од примедаба изражених у овом решењу потпуно утврдити чињенично стање од кога зависи правилна примена материјалног права, те поново одлучити о тужбеном захтеву.

На основу изложеног одлучено је као у ставу другом изреке применом члана 416. став 2. ЗПП.

Председник већа - судија
Весна Поповић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић